

บทความวิจัย

เรื่อง โจ้จั้งโตกนาฏกรรมแห่งรักสู่บถละครดาวเครือฟ้า

โดย

นางสาว อาภาพรรณ พูลสุขศิริ

รหัสนักศึกษา 05530780

เสนอ

อาจารย์มูจรินทร์ อธิพงษ์

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 460 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2556

หัวข้อบทความวิจัย โจโจ้ซัง โศกนาฏกรรมแห่งรักคู่บทละครสาวเครือฟ้า
ชื่อผู้วิจัย นางสาว อภาพรรณ พูลสุขศิริ รหัสนักศึกษา 05530780
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์มูจรินทร์ อธิพิงษ์
ปีการศึกษา 2556
บทคัดย่อ

การศึกษามโนทัศน์ในครั้งนี้ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “โจโจ้ซัง โศกนาฏกรรมแห่งรักคู่บทละครสาวเครือฟ้า” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงความคิดของผู้หญิงที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์โจโจ้ซังและสาวเครือฟ้า เพื่อศึกษาถึงอัตลักษณ์ทางเพศที่สะท้อนผ่านวาทกรรมสตรีเพศ อันแสดงถึงค่านิยมเรื่องเพศและความเสมอภาคระหว่างชายหญิงผ่านภาพยนตร์เรื่องโจโจ้ซัง และ เพื่อศึกษาภาพยนตร์ในเรื่องจิตวิทยาทางสังคมด้านทัศนคติ ผ่านตัวละครโจโจ้ซัง ซึ่งเป็นการศึกษานี้มิได้เห็นถึงค่านิยมวัฒนธรรมรอบความคิดของผู้หญิงญี่ปุ่นผ่านภาพยนตร์โดยใช้กรณีศึกษาภาพยนตร์เรื่องโจโจ้ซัง และ สาวเครือฟ้า ผลการศึกษานั้น แสดงให้เห็นถึงบริบทที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม อย่างเช่น วัฒนธรรมญี่ปุ่นญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีความตระหนักในชาติพันธุ์ของตน โดยแสดงออกในตัวตนอย่างเด่นชัด ญี่ปุ่นถ่ายทอดเรื่องราวความเป็นชาติความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ค่านิยมและวัฒนธรรม ปัจจุบันวัฒนธรรมต่างประเทศได้หลั่งไหลเข้ามามากมาย วัฒนธรรมญี่ปุ่นเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมต่างชาติที่ได้เคลื่อนย้ายและแทรกซึมเข้ามาอยู่ในสังคมไทย นำไปสู่การสร้างภาพยนตร์ที่สะท้อนวัฒนธรรมความคิดค่านิยมของผู้หญิงที่มีความรักศักดิ์ศรีของตัวเอง การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ศึกษาความคิดของตัวละครเอก คือ โจโจ้ซังและสาวเครือฟ้า โดยลักษณะของผู้หญิงในเอเชียจะถูกสะท้อนรอบความคิดของผู้หญิงออกมาผ่านวัฒนธรรมในเอเชียที่เหมือนกัน เนื้อเรื่องของทั้งสองเรื่องเป็นเรื่องราวที่เหมือนกันนำมาดัดแปลง แต่จุดจบของเรื่องคือตัวเอกฆ่าตัวตายเพราะศักดิ์ศรีของตัวเอง จึงถูกสะท้อนออกมาว่าตัวละครยอมตายมากกว่าอยู่อย่างไรเสีย ซึ่งได้สะท้อนความคิดของผู้หญิงในสังคมญี่ปุ่น สะท้อนสภาพของผู้หญิงที่รักสามีเพียงคนเดียวและไม่สามารถเรียกร้องสิทธิของตนเองได้

คำสำคัญ : โจโจ้ซัง, สาวเครือฟ้า , มาดามบัตเตอร์ฟลาย (madame Butterfly)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
1. บทนำ	
- หลักการและเหตุผล	1
- วัตถุประสงค์ในการศึกษา	3
- ขอบเขตของการศึกษา	3
- วิธีการดำเนินการวิจัย	4
- ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	4
- ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
2. ผลการวิจัย	
- ค่านิยมเพศหญิงและครอบครัวในสังคมญี่ปุ่น	13
- อัตลักษณ์ของความเป็นผู้หญิง	17
- เปรียบเทียบเนื้อเรื่อง โจโจ้ซังกับเนื้อเรื่องสาวเครือฟ้า	21
3. สรุปและอภิปรายผล	25
บรรณานุกรม	27

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีความตระหนักในชาติพันธุ์ของตน โดยแสดงออกในตัวตนอย่างเด่นชัดคนญี่ปุ่นมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอัจฉริยภาพเหนือชนชาติอื่น แต่เมื่อเปิดประเทศในยุคเมจิ คนญี่ปุ่นก็ตระหนักว่า ชาวตะวันตกมีความเจริญ ก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและมีอุดมการณ์ของการครอบครองความเป็นเจ้าอันเป็นผลมาจากการขยายตัวของลัทธิทุนนิยม ในขณะที่ญี่ปุ่นล้าหลังเพราะตัดขาดจากโลกภายนอกมานาน ดังนั้น จึงได้โอบรับลัทธิจักรวรรดินิยมของชาติตะวันตกเข้ามาปรับใช้บวกกับความเป็นชาติที่มีความเข้มแข็งทางสังคมวัฒนธรรม จึงพลิกผันให้เศรษฐกิจเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ญี่ปุ่นสามารถปะติดปะต่อวัฒนธรรมหลากหลายเข้าด้วยกัน กลายเป็นวัฒนธรรมประจำชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ญี่ปุ่นถ่ายทอดเรื่องราวความเป็นชาติ ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ค่านิยมและวัฒนธรรม โดยผ่านสื่อด้านบันเทิง ซึ่งเป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนได้ง่ายที่สุด เป็นต้นว่า การ์ตูนญี่ปุ่น เกมส์ญี่ปุ่น และละครทางโทรทัศน์ ญี่ปุ่นซึ่งกำลังได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง(ปราณี จงสุจริตธรรม,2543)

สำหรับประเทศไทยนั้นสังเกตได้ว่าในปัจจุบันวัฒนธรรมต่างประเทศได้หลั่งไหลเข้ามามากมาย วัฒนธรรมญี่ปุ่นเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมต่างชาติที่ได้เคลื่อนย้ายและแทรกซึมเข้ามาอยู่ในสังคมไทยอยู่ไม่น้อยทั้งในส่วนที่เป็นวัฒนธรรมที่จับต้องได้ซึ่งอยู่ในรูปอาหาร เครื่องดื่ม ในรูปสันตนาการ เช่น คาราโอ-เกะ เกม วิทซูสเตอร์โอเพกติดัตว์ ในเรื่องความสวยงามงาม เช่น เสื้อผ้า เครื่องสำอาง เครื่องประดับตกแต่ง และในส่วนที่เป็นวัฒนธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ เช่น ทัศนคติ พฤติกรรม รูปแบบการการใช้ชีวิต (ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์,2526)

หากมองบทบาทของผู้หญิงญี่ปุ่นผ่านทางภาพยนตร์บทบาทของผู้หญิงญี่ปุ่นนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สังคมญี่ปุ่นเรียกได้ว่าเป็นสังคมที่ "ผู้ชายเป็นใหญ่"หรือเป็น Man's Country เป็นสังคมที่ผู้ชายมีบทบาทเหนือผู้หญิงทุกด้านทั้งเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และการศึกษา ผู้หญิงมีบทบาทเพียง สตรีภรรยา และแม่ที่ดีเท่านั้น จะเห็นจากภาพยนตร์สมัยก่อนที่บทบาทของผู้หญิงในเรื่องคือ ปรนนิบัติสามี ดูแลงานบ้าน อย่างในภาพยนตร์เรื่องโจโจ้ซัง เป็นเรื่องราวโศกนาฏกรรม

แห่งรักคุณลักษณะแบบ โจโจ้ซัง ซึ่งก็คือความซื่อสัตย์ เสียสละ อ่อนน้อม เชื่อฟัง และต้องการการปกป้อง

คัมภีร์ นัยหนึ่งก็คือภาพสะท้อนของความคิดของชายตะวันตกที่มีต่อหญิงตะวันออก อันเป็นภาพของหญิงผู้เพียบพร้อมสมบูรณ์แบบที่พึงปรารถนา ส่วนอีกนัยหนึ่งก็คือการสะท้อนวาทกรรม (discourse) ว่าด้วย " ภาวะความเป็นตะวันออก " (the Oriental) ที่ถูกสร้างโดยวิธีคิดแบบจักรวรรดินิยม (Imperialism) และลัทธิแสวงหาอาณานิคม (Colonialism) ของ (ชาย) โลกตะวันตก ดังนั้น ความเป็นชายที่ทำหน้าที่ปกป้องคัมภีร์จึงเทียบได้กับความเป็นตะวันตก และความเป็นหญิง (แบบ โจ โจ้ซัง) จึงเท่ากับความเป็นตะวันออก (ชัดตียา ชาญอุไร,2548)

John Luther Long เขียนนิยายเรื่องมาดามบัตเตอร์ฟลาย (madame Butterfly) และได้ลงตีพิมพ์ในนิตยสารเซนจูรี ในปี 1907 อีกสามปีถัดมาได้ถูกสร้างเป็นละครเวทีในนิวยอร์กและอีกหนึ่งเดือนต่อมาก็ได้ข้ามไปแสดงที่ลอนดอน การแสดงครั้งนั้นจัดที่ โรงละคร ดยุกออฟยอร์ก (Duke Of York's theatre) และได้มีการปรับมาเป็นอุปรากรหรือละครร้อง โอเปร่าและนำมาแสดงรอบปฐมทัศน์ที่ลา สกาลา กรุงมิลาโน ประเทศอิตาลี เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 1904 หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล เขียนไว้ในหนังสือมหาอุปรากรเรื่องมาดามบัตเตอร์ฟลาย ตีพิมพ์เมื่อ พ.ศ.2491 ว่า “มาดามบัตเตอร์ฟลาย” เป็นมหาอุปรากรเลื่องชื่อ เป็นที่รู้จักแพร่หลายมายาวนานกว่า 100 ปี โดย จาโคโม ปุชชีนี ประพันธ์ขึ้นจากเค้าโครงเรื่องสั้นของ จอห์น ลูเธอร์ ลอง (John Luther Long) ซึ่ง เดวิด เบลาสโก นำไปดัดแปลงเป็นละครกับนวนิยายเรื่องคุณนายเบญจมาศ (Madame Crysantheme) ประพันธ์โดย เปียร์โลติ เมื่อ พ.ศ.2430 นักวิชาการอเมริกันชื่อ อาร์เธอร์ โกรส กล่าวว่า เป็นเรื่องจริงซึ่งเกิดที่เมืองนางาซากิ ต้นคริสต์ศตวรรษ 1890 มิซูระ ทามากิ ก้าวขึ้นสู่ความเป็นดารานักแสดงบทรบ โจโจ้ซัง ปัจจุบันอนุสาวรีย์ของเธอปรากฏเคียงคู่กับปุชชีนี ที่สวนโกลเวอร์ ในเมืองนางาซากิ”

สาวเครือฟ้า" ดัดแปลงจากมหาอุปรากรเรื่อง “ มาดามบัตเตอร์ฟลาย ” ของ จาโคโม ปุชชีนี คีตกวีชาวอิตาลี ซึ่งได้ต้นเค้ามาจากงานของ จอห์น ลูเธอร์ ลอง อีกต่อหนึ่งเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 2 พ.ศ.2450 ทอดพระเนตรอุปรากรเรื่องนี้ที่กรุงปารีส ครั้นเสด็จนิวัตพระนครทรงเล่าเรื่องให้กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ฟัง

กรมพระนครพิไชย ได้ทรงดัดแปลงเป็นบทละครร้อง ให้ชื่อ สาวเครือฟ้า แสดงถวายหน้าพระที่นั่ง เปลี่ยนสถานที่จากญี่ปุ่นเป็นเชียงใหม่ เปลี่ยนนางเอกจากโจโจ้ซัง สาวงามญี่ปุ่นผู้ได้สมญาว่า บัตเตอร์ฟลาย เป็นเครือฟ้าเปลี่ยนพระเอกจากนายทหารเรืออเมริกันนายเรือเอกฟิงเคอร์ตัน เป็นร้อยตรีพร้อม ฯลฯ (น้ำชาติ ประชาชีน, 2556)

ฉะนั้นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจในการศึกษา “ความคิดของผู้หญิงและศักดิ์ศรีของผู้หญิง สะท้อนในภาพยนตร์เรื่อง โจโจ้ซัง และ สาวเครือฟ้า ” นอกจากนี้ผู้วิจัยคิดว่าการศึกษาเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยเองและต่อผู้ที่สนใจจะทำการศึกษเกี่ยวกับความคิดของผู้หญิงในเรื่องศักดิ์ศรี รวมถึงการสอดแทรกวัฒนธรรมความคิดของผู้หญิงผ่านการแสดงตัวละครนางเอกของเรื่อง โจโจ้ซัง และสาวเครือฟ้า

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงความคิดของผู้หญิงที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์ โจโจ้ซังและสาวเครือฟ้า
2. เพื่อศึกษาถึงอัตลักษณ์ทางเพศที่สะท้อนผ่านวาทกรรมสตรีเพศอันแสดงถึงค่านิยมเรื่องเพศ และความเสมอภาคระหว่างชายหญิงผ่านภาพยนตร์เรื่อง โจโจ้ซัง
3. เพื่อศึกษาภาพยนตร์ในเรื่องจิตวิทยาทางสังคมด้านทัศนคติผ่านตัวละคร โจโจ้ซัง

3. ขอบเขตของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาจิตใจของตัวละครในภาพยนตร์ซึ่งมีสภาวะของสังคมและวัฒนธรรมเป็นตัวเหนี่ยวนำให้ไปสู่ประเด็นทางจิตในด้านของลักษณะจิตเภทของตัวละคร โดยเกิดจากความขัดแย้งภายนอกและส่งผลกระทบต่อไปสู่สภาวะภายในของตัวละคร โดยมีเรื่องพื้นที่กับความสัมพันธ์ระหว่างจิตใจเข้ามาเกี่ยวข้องรวมถึงสภาวะจิตสำนึกและการทำงานของจิตได้สำนึกเป็นประเด็นหลักในการนำเสนอ

2. เพื่อศึกษาค่านิยมเกี่ยวกับเพศหญิงในสังคมญี่ปุ่นผ่านภาพยนตร์เรื่อง โจโจ้ซังและสาวเครือฟ้า

4. วิธีดำเนินการวิจัย

- 1.การศึกษา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมญี่ปุ่นนำไปสู่การศึกษาภาพยนตร์เรื่อง โจโจ้ซัง โดยศึกษาผ่านตัวละครเอกของเรื่อง
- 2.การวิเคราะห์ค่านิยมทางเพศ อัตลักษณ์ของผู้หญิงญี่ปุ่นในสังคมญี่ปุ่น
- 3.ศึกษาจิตวิทยาทางสังคมเกี่ยวกับเรื่องทัศนคติของตัวละครหลัก ในเรื่องศักดิ์ศรีของผู้หญิง
- 4.เรียบเรียงผลการศึกษาในรูปแบบบทความวิจัย

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.ทำให้ทราบถึงจิตใจของตัวละครที่ศึกษา และความต้องการของตัวละครนั้นผ่านความคิด การกระทำ หรือบทบาทของตัวละครนั้น ซึ่งสะท้อนผ่านสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นตัวนำไปสู่ประเด็นทางจิตใจในด้านจิตเภทของตัวละคร
- 2.ทำให้ทราบถึงความต้องการถ่ายทอดของผู้กำกับภาพยนตร์เรื่อง โจโจ้ซังและสาวเครือฟ้า ว่าต้องการสะท้อนความคิดของผู้หญิงที่ฆ่าตัวตายเพื่อศักดิ์ศรีของตัวเอง
- 3.ทำให้ทราบถึงจิตวิทยาเกี่ยวกับทัศนคติความนึกคิดของตัวละครผ่านการแสดง ภาพยนตร์ โจโจ้ซัง

6. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่ใช้เป็นกรอบความคิดที่ใช้วิจัยได้แก่เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรม เอกสารที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมทางเพศ สตรีนิยม อัตลักษณ์ทางเพศของสตรี

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรม

ยศ สันตสมบัติ (2540:11-13) เขียนหนังสือเรื่อง “มนุษย์กับวัฒนธรรม” กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นความคิดร่วมของมนุษย์ ที่ถูกสร้างขึ้นและสามารถเรียนรู้จากกันและกันได้ สืบทอดโดยการผ่านกระบวนการทางสังคมวัฒนธรรม ทั้งในด้านวิถีคิดและวิถีปฏิบัติจากมนุษย์รุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง วัฒนธรรมจึงไม่ใช่สิ่งที่สืบทอดทางสายโลหิต หรือทางชีวภาพพันธุกรรม และวัฒนธรรมยังมีพื้นฐานมาจากการสื่อสารผ่านระบบสัญลักษณ์ เช่น ภาษา พิธีกรรม งานศิลปะ ถือเป็นผลรวมองค์ความรู้และภูมิปัญญา และวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีความแตกต่างไปจากสัตว์และในขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดความแตกต่างในสังคมมนุษย์ด้วยกันเอง

ปราณี จงสุจริตธรรม(2543) เขียนหนังสือเรื่อง “กระจกส่องญี่ปุ่น” กล่าวว่า วัฒนธรรมญี่ปุ่นเป็นวัฒนธรรมหลากหลาย อันเนื่องมาจากการเข้ามาอยู่ด้วยกันแต่ไม่ได้หลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวกันของวัฒนธรรมที่มีรากฐานแตกต่างกัน จะเห็นได้ชัดว่าเป็นระบบใหม่ที่ประกอบเข้าไปในระบบการเมืองแบบเก่าของญี่ปุ่น เสื้อผ้า อาหาร ที่อยู่อาศัยของชาวญี่ปุ่น เป็นการปะติดปะต่อกันของสไตล์ญี่ปุ่นกับสไตล์ตะวันตก สาเหตุที่ชนชาติญี่ปุ่นสามารถปะติดปะต่อวัฒนธรรมหลากหลายเข้าด้วยกันจนเป็นวัฒนธรรมประจำชนชาติ ได้แก่ การที่ชาวญี่ปุ่นมีความกระตือรือร้นสนใจวัฒนธรรมที่แปลกออกไปกับการที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่จะรับวัฒนธรรมต่างชาติได้ตามที่จำเป็นโดยมิได้ถูกรุกรานแทรกแซงจนวัฒนธรรมดั้งเดิมต้องสูญเสียไป

รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรง ฐานดี(2545) เขียนหนังสือเรื่อง “สังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น” กล่าวว่า วัฒนธรรมญี่ปุ่นไม่ได้แตกต่างกันไปตามท้องถิ่น ศาสนาหรือแม้แต่ปัจเจกบุคคลไม่ว่าชาวญี่ปุ่นผู้นั้นจะอาศัยอยู่ที่ใด จะนับถือศาสนาอะไร หรือจะเป็นคนอย่างไร วัฒนธรรมที่ติดตัวเขานั้นแทบจะเหมือนกับชาวญี่ปุ่นคนอื่นๆ ทุกประการ โดยจะเปรียบเทียบวัฒนธรรมของญี่ปุ่นเสมือนกับขนมคินทาโร ซึ่งไม่ว่าจะตัดตรงไหนก็จะปรากฏภาพของคินทาโรให้เห็น ความเป็นเอกภาพนี้มีสาเหตุเนื่องมาจากการที่ชาวญี่ปุ่นอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่นในประเทศที่คับแคบและดำเนินชีวิตประจำวันอยู่ภายใต้การควบคุมที่เข้มงวดของผู้ปกครองประเทศมาเป็นเวลาช้านาน จึงสร้างค่านิยมในคนญี่ปุ่น....มีวัฒนธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์(2548) เขียนหนังสือเรื่อง “japanization” กล่าวว่า ปรัชญาการณที่เรียกว่า “อาทิตยานุวัตร” ซึ่งเป็นกระแสที่วัฒนธรรมญี่ปุ่นได้หลังไหลเข้ามาในสังคมไทยทำให้สังคมไทยมีความคิดและอารมณ์เกี่ยวกับญี่ปุ่นมากขึ้น วัฒนธรรมต่างๆ ของญี่ปุ่นเริ่มเข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตอย่างหลากหลาย ไทยจะต้องปรับตัวให้เข้ากับกระแสดังกล่าวโดยในด้านเศรษฐกิจควรมุ่งเน้นการสร้างอุตสาหกรรมของไทยให้มากขึ้น และในด้านการศึกษควรมุ่งส่งเสริมการสอนภาษาญี่ปุ่นเพื่อให้คนที่รู้ภาษาญี่ปุ่นใช้เป็นเครื่องมือนำไปสู่ความเข้าใจสังคมญี่ปุ่นได้ดียิ่งขึ้นมากกว่าการสอนภาษาญี่ปุ่นเพื่อให้มีเพียงทักษะทางภาษาเท่านั้น

เกรียงไกร พัฒนกุลโกเมธ (2549) เขียนบทความเรื่อง “แนวคิดบริบททางสังคม และบริบททางวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนของสตูดิโอจิบลิ” กล่าวว่า ภาพยนตร์การ์ตูนและมิวสิควิดีโอทั้ง 15 ชิ้นเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากรากฐานทางวัฒนธรรมของสังคมญี่ปุ่น ซึ่งมีการลงรหัส (Code) ทางวัฒนธรรมไว้อย่างซับซ้อน ดังจะเห็นได้จากความเชื่อมโยงระหว่างตัวบท (Text) และบริบท (Context) ทางสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น การถอดรหัสสารต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน (Shared Meaning) ในสารสารทั้งหมดที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานต้องการนำเสนออย่างครบถ้วนผู้ชมทั่วไปในฐานะผู้รับสารจึงควรที่จะมีพื้นฐานความรู้ทางสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นในระดับดีพอสมควร ในบางกรณีผู้ถอดรหัสยังจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ทางภาษาญี่ปุ่นประกอบด้วย

รัตนา โดสกุล (2549) เขียนบทความเรื่อง “ว่าด้วยวัฒนธรรม” กล่าวว่า นิยามเรื่องวัฒนธรรมมีความหลากหลาย ไม่หยุดนิ่ง และจะแปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลาในแต่ละยุคสมัย วัฒนธรรมเป็นความคิดร่วมของมนุษย์ในสังคมหนึ่ง เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นมาแล้วสืบทอดผ่านกระบวนการทางสังคมทั้งในด้านความคิดและการปฏิบัติ ไม่ใช่ถ่ายทอดทางสายเลือด หรือพันธุกรรม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคระหว่างชายหญิง

บัณฑิต โรจน์อารยานนท์ (2547) เขียนหนังสือเรื่อง “รู้จักไทย เข้าใจญี่ปุ่น” กล่าวว่า ตั้งแต่อดีตมา ผู้หญิงในเมืองไทยจะได้รับการยอมรับเท่าเทียมกับผู้ชาย ปัจจุบันจะเห็นได้ว่า มีผู้บริหารที่เป็นผู้หญิงอยู่มากมาย ผู้หญิงไทยส่วนใหญ่คิดว่า ตัวเองต้องทำงานนอกบ้านด้วย และต้องการความก้าวหน้าของงานเช่นเดียวกับผู้ชาย ถึงแม้จะแต่งงานและมีลูกเล็กก็จะจ้างผู้ช่วยเลี้ยงดูให้ในเวลากลางวันหรือวานให้พ่อแม่ของตัวเองช่วยดูแลให้ นับว่าเป็นสภาพแวดล้อมที่ดี ที่ทำให้ผู้หญิงไม่ต้องออกจากงานมาเลี้ยงลูกเหมือนของญี่ปุ่น ในญี่ปุ่นนั้น ถึงแม้ปัจจุบันจะเป็นที่ยอมรับอย่างเป็นทางการว่า ผู้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้ชาย แต่ในความเป็นจริงก็ยังหลงเหลือความรู้สึกที่นับถือผู้ชายสูงกว่าผู้หญิงอย่างสมัยก่อนอยู่ เพราะฉะนั้นในปัจจุบันผู้ชายก็ยังมีโอกาสเจริญก้าวหน้าได้เร็วกว่าผู้หญิงอย่างสมัยก่อนอยู่ดี ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์ประชาธิปไตยแรงงาน(2551) เขียนบทความเรื่อง “ความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย” กล่าวว่า นักมานุษยวิทยาหลายคนชี้ให้เห็นว่า ถ้าเปรียบเทียบสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับสังคมจีนหรืออินเดีย สตรีในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีฐานะเท่าเทียมกับผู้ชายมากกว่า ซึ่งมาจากลักษณะของการให้ความสำคัญกับสายเลือดพ่อและแม่เท่ากัน (Bilateral Kinship) นอกจากนี้การที่ผู้หญิงมีบทบาทสูงทางเศรษฐกิจในการเป็นแม่ค้ารายย่อยตามท้องตลาด มีผลในการสร้างฐานะที่ดีกับผู้หญิง

รัตนา ประชาทัช(2552) เขียนบทความเรื่อง “ความเสมอภาคระหว่างชายหญิง” กล่าวว่า ความเสมอภาค หมายถึง สิทธิของบุคคลที่จะได้รับการปฏิบัติจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน ภายใต้บทบัญญัติกฎหมายและรัฐธรรมนูญ ความเสมอภาคเป็นหลักที่ให้ประชาชนทุกคนได้รับการปฏิบัติจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน โดยองค์กรของรัฐ รวมทั้งฝ่ายปกครองให้ต้องปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกัน ความเสมอภาคระหว่างชายหญิง หมายถึง การที่หญิงและชายมีความเท่าเทียมกัน ในสังคมมีความเสมอภาคในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบและโอกาส โดยเงื่อนไขทางสังคมที่เอื้อต่อการมีและใช้สิทธิความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน รวมถึงการมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ให้สังคมที่ไม่แตกต่างกัน

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี(2556)เขียนบทความเรื่อง “สิทธิสตรี” กล่าวว่า สิทธิสตรี คือ สิทธิ และการให้สิทธิแก่สตรีและเด็กหญิงในสังคมต่างๆ ทั่วโลก ในบางแห่ง กฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น และพฤติกรรมมีส่วนให้การสนับสนุนและสร้างสิทธิเหล่านี้ ขึ้นมาเป็นอย่างขนบธรรมเนียมประเพณี ในขณะที่ในที่อื่นๆ ผู้คนเพิกเฉยสิทธิสตรีและยับยั้ง สิทธิเหล่านี้ สิทธิสตรีแตกต่างจากแนวคิดในมุมมองที่กว้างขึ้นในเรื่องสิทธิมนุษยย์โดย พิจารณา จากข้ออ้างต่างๆแสดงความลำเอียงทางประเพณีหรือทางประวัติศาสตร์ที่มี มา ข้ออ้างดังกล่าว ต่อต้านการใช้สิทธิสตรีและเด็กหญิงและให้การยอมรับผู้ชายและ เด็กผู้ชายมากกว่า

ประเด็นต่างๆที่มีเกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องสิทธิ สตรี ซึ่งประเด็นเหล่านี้พบเห็นแพร่หลายไม่มี ขอบเขตจำกัด ประเด็นเหล่านี้รวมถึง สิทธิความชอบธรรมในร่างกายของตน (Bodily integrity) และการตัดสินใจในเรื่องส่วนบุคคล (Autonomy) สิทธิในการออกเสียง (สิทธิในการ เลือกตั้ง หรือเรียกว่า suffrage ในภาษาอังกฤษ) สิทธิในการดำรงตำแหน่งสาธารณะ (public office) สิทธิในการทำงาน สิทธิในค่าจ้างที่ยุติธรรมหรือรายได้ที่เท่าเทียมกัน สิทธิในการเป็น เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ สิทธิในการศึกษา สิทธิในการเข้ารับราชการทหารหรือถูกเกณฑ์ทหาร (conscript) สิทธิในการเข้าทำสัญญาทางกฎหมาย ตลอดจนสิทธิคู่สมรส สิทธิปกครองของบิดา มารดา (parental rights) และสิทธิทางศาสนา

เอกสารที่เกี่ยวข้องจิตวิทยาด้้นสังคมเกี่ยวกับทัศนคติ

บิน ยูเรธซ์ (2550)เขียนบทความเรื่อง “ทฤษฎีการวัดทัศนคติ (Theory of Attitude Measurement)” กล่าวว่า ทัศนคติ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และได้รับความสนใจจากนักวิชาการใน วงกว้าง ไม่ว่าจะเป็นครู อาจารย์ นักการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักจิตวิทยาสังคม เพราะการรู้ถึง ทัศนคติของคนหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ว่าเป็นไปในทิศทางใด ย่อมจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถวางแผนและดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อบุคคลหรือกลุ่มคนนั้น ได้อย่างถูกต้อง และมี ประสิทธิภาพการศึกษาทัศนคติมีมาตั้งแต่สมัยแรกเริ่มของจิตวิทยาสังคม และเป็นมโนทัศน์หนึ่ง ที่ได้รับความสนใจจากนักจิตวิสังคมเป็นจำนวนมากในทุกยุคทุกสมัย เพราะทัศนคติมีความสำคัญ ต่อชีวิตของคนในแง่มุมต่าง ๆ เช่น การเมืองการปกครอง การแต่งงาน ศาสนา นิสัยการ รับประทานอาหาร การศึกษา แฟชั่น การอบรมเลี้ยงดู การแข่งขัน การสื่อสาร เป็นต้น ด้วยเหตุที่

ทัศนคติมีความสำคัญดังกล่าวนี้นักจิตวิทยาจึงพยายามคิดค้นและพัฒนาวิธีการต่าง ๆ เพื่อวัดทัศนคติของคน

การจัดการความรู้สำนักบรรณสารและสารสนเทศมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล(2555)เขียนบทความเรื่อง “ทัศนคติ(Attitude)” กล่าวว่าทัศนคติ เป็นความสัมพันธ์ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความรู้สึก และความเชื่อ หรือการรู้ของบุคคล กับแนวโน้มที่จะมี พฤติกรรมโต้ตอบ ในทางใดทางหนึ่งต่อเป้าหมายของ ทัศนคติ นั้น โดยสรุป ทัศนคติ ในงานที่นี้เป็นเรื่องของ จิตใจ ทำที่ ความรู้สึกนึกคิด และความโน้มเอียงของบุคคล ที่มีต่อข้อมูลข่าวสาร และการเปิดรับ รายการกรอง สถานการณ์ ที่ได้รับมา ซึ่งเป็นไปได้ทั้งเชิงบวก และเชิงลบ ทัศนคติ มีผลให้มีการแสดง พฤติกรรมออกมา จะเห็นได้ว่า ทัศนคติ ประกอบด้วย ความคิดที่มีผลต่ออารมณ์ และความรู้สึกนั้น ออกมา โดยทางพฤติกรรมนงลักษณ์ ไหว้พรหม(2555)เขียนบทความเรื่อง “จิตวิทยาทั่วไป” กล่าวว่า ทัศนคติหมายถึง ความคิดความเข้าใจที่บุคคลมีต่อบุคคล กลุ่มบุคคล วัตถุสิ่งของ หรือเหตุการณ์หนึ่งๆ ที่ได้รับรู้จนก่อให้เกิดความรู้สึก และแนวโน้มว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมตามความคิด ความเข้าใจ และความรู้สึกที่มีอยู่ เช่น การที่ประชาชนเดินขบวนประท้วงการก่อสร้างเขื่อน ย่อมเกิดจากทัศนคติที่ไม่ดีต่อการสร้างเขื่อน เป็นต้น

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี(2556)เขียนบทความเรื่อง “ทัศนคติ” กล่าวว่าทัศนคติ หรือ เจตคติ คือการแสดงออกถึงความชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล สถานที่ สิ่งของ หรือเหตุการณ์สิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ซึ่งเรียกว่าวัตถุแห่งทัศนคติ) กอร์ดอน ออลพอร์ต นักจิตวิทยาได้อธิบายเกี่ยวกับทัศนคติไว้ว่า "เป็นแนวคิดอันเด่นชัดที่สุดและจำเป็นที่สุดในจิตวิทยาสังคมร่วมสมัย" ทัศนคติสามารถสร้างขึ้นจากประสบการณ์ในอดีตและปัจจุบันของบุคคลหนึ่ง ๆ ^[1] สามารถตรวจวัดและเปลี่ยนแปลงได้ ส่งผลต่ออารมณ์และพฤติกรรมของบุคคลนั้นด้วย

แพรวภัทร ขอดแก้ว(2553) เขียนบทความเรื่อง “ ทัศนคติหรือเจตคติ(Attitude)” กล่าวว่า ทัศนคติ มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Aptus แปลว่า โน้มเอียง ซึ่งนักวิชาการแต่ละท่านได้ให้ความหมายของทัศนคติ ใ้ไว้อย่างแตกต่างกันตามทรรศนะของตน ดังนี้

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร(2545:138) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่าทัศนคติ คือ สภาวะความพร้อมทางจิตที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มของพฤติกรรมบุคคลที่มีต่อ

บุคคล สิ่งของ สถานการณ์ต่างๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งและสภาวะความพร้อมทางจิตนี้ จะต้องอยู่นานพอสมควร

สร้อยตระกูล(ตีพานนท์) อรรถมานะ (2541:64)ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ ผลผสมผสานระหว่างความนึกคิด ความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้ และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด คนใดคนหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งๆ ซึ่งออกมาในทางประเมินค่าอันอาจเป็นไปในทางยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ และความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งขึ้น

พงศ์ ทรดาล(2540:42)ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่าทัศนคติ คือ ความรู้สึก ท่าที ความคิดเห็น และพฤติกรรมของคณงานที่มีต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร กลุ่มคน องค์กรหรือสภาพแวดล้อมอื่นๆ โดยการแสดงออกในลักษณะของความรู้สึกหรือท่าทีในทางยอมรับหรือปฏิเสธ

Newstrom และDevis (2002:207) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่าทัศนคติ คือ ความรู้สึกหรือความเชื่อ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ตัดสินว่า พนักงานรับรู้สภาวะแวดล้อมของพวกเค้าอย่างไร และผูกพันกับการกระทำของพวกเค้า หรือมีแนวโน้มของการกระทำอย่างไร และสุดท้ายมีพฤติกรรมอย่างไร

Hornby,A S.(2001: 62) “Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English” ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่าทัศนคติ คือ วิธีการที่คุณคิดหรือรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือคนใดคนหนึ่ง และวิธีการที่คุณประพฤติต่อใครหรือคนใดคนหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คุณคิดหรือรู้สึกอย่างไร

Gibson(2000:102) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่าทัศนคติ คือ ตัวตัดสินพฤติกรรม เป็นความรู้สึกเชิงบวกหรือเชิงลบ เป็นสภาวะจิตใจในการพร้อมที่จะส่งผลกระทบต่อการตอบสนองของบุคคลนั้นๆต่อบุคคลอื่นๆ ต่อวัตถุหรือต่อสถานการณ์ โดยที่ทัศนคตินี้สามารถเรียนรู้หรือจัดการได้โดยใช้ประสบการณ์

Schermerhorn (2000:75) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่าทัศนคติ คือการวางแนวความคิด ความรู้สึกให้ตอบสนองในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อคนหรือต่อสิ่งของ ในสภาวะแวดล้อมของบุคคลนั้นๆ และทัศนคตินั้นสามารถที่จะรู้หรือถูกตีความได้จากสิ่งที่คนพูดออกมาอย่างไม่เป็นทางการ หรือจากการสำรวจที่เป็นทางการ หรือจากพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดหรือความเชื่อ และแนวโน้มที่จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคลเป็นปฏิกิริยาโต้ตอบ โดยการประมาณค่าว่าชอบหรือไม่ชอบ ที่จะส่งผลกระทบต่อการตอบสนองของบุคคลในเชิงบวกหรือเชิง

ลบลบบุคคล สิ่งของและสถานการณ์ ในสภาวะแวดล้อมของบุคคลนั้นๆ โดยที่ทัศนคติ
นี้ สามารถเรียนรู้หรือจัดการได้โดยใช้ประสบการณ์ และทัศนคตินั้นสามารถที่จะรู้หรือถูกต้องความ
ได้จากสิ่งที่คนพูดออกมาอย่างไม่เป็นทางการ หรือจากการสำรวจที่เป็นทางการ หรือจากพฤติกรรม
ของบุคคลเหล่านั้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมสตรีเพศ

พัชรา รุ่งสุข(2544) เขียนบทความเรื่อง “วาทกรรมของนักวิจัยชายและหญิงเรื่องเพศกับ
และการผลิตซ้ำของหนังสือพิมพ์” กล่าวว่า วาทกรรม หมายถึง ระบบกระบวนการในการสร้าง/ผลิต
(Constitute) อัตลักษณ์ (Identity) และความหมาย (Significance) ให้กับสรรพสิ่งต่างๆในสังคมที่
ห่อหุ้มเราอยู่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนของเราเอง นอกจากนี้วาทกรรมยังทำ
หน้าที่ตรึงสิ่งที่สร้างขึ้นให้คงอยู่และเป็นที่ยอมรับของสังคมในวงกว้างขณะเดียวกัน วาทกรรมก็ทำ
หน้าที่เก็บกด/ปิดกั้นไม่ให้ อัตลักษณ์และความหมายของบางอย่างเกิดขึ้น หรือไม่ก็ทำให้ อัตลักษณ์
และความหมายของบางสิ่งดำรงอยู่แล้วในสังคมเลื่อนหายไปได้อย่างพร้อมๆกัน

จินฉัตร งามมา(2545) เขียนบทความเรื่อง “การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ
ในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย” กล่าวว่า วาทกรรม ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้
มากมายหลายระดับมุมมอง เนื่องจากวาทกรรมเป็นแนวคิดที่ใช้ประกอบการศึกษาในหลาย
สาขาวิชาการ อย่างไรก็ตามสำหรับความหมายของวาทกรรมในสาขาวิชานิเทศศาสตร์แล้ว วาทกรรม
คือ เหตุการณ์การสื่อสาร (Communication Event) หมายถึงการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารให้เห็นถึง
ความคิด ความเชื่อ อารมณ์ ซึ่งเหตุการณ์การสื่อสารดังกล่าวนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ทาง
สังคมที่ซับซ้อน

วีรพงษ์ วรวัตร(2550) เขียนบทความเรื่อง “วาทกรรมกับการจำกัดพื้นที่ของผู้หญิง” กล่าว
ว่า วาทกรรม หรือ Discourse นี้หมายถึง ชุดของความหมายที่เป็นระบบ ซึ่งปรากฏทั้งในรูปแบบ
ของข้อความภาพ สัญลักษณ์ แบบแผนปฏิบัติ วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม อัตลักษณ์ (Identity) ที่มี
การสื่อสารเพื่อให้เกิดความหมายคุณค่า กฎเกณฑ์ เงื่อนไข ซึ่งมีผลต่อการควบคุมสังคม สถาบัน
และปัจเจกบุคคลว่า อะไรควรนำเสนอ / สื่อความ อะไรควรเชื่อ / ปฏิบัติตาม รวมทั้ง มีผลกระทบ
ต่อการสร้างชุดของความจริงขึ้นในสังคมในช่วงเวลาเฉพาะด้วย วาทกรรมเป็นประเด็นเรื่องเพศคือ
เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึง การมีบทบาทของวาทกรรมต่อการกำหนดตำแหน่งแห่งที่ที่ผู้หญิงควรอยู่ใน

พื้นที่ทางสังคม แต่ละแห่งตามความต้องการของวาทกรรม หรือ ความต้องการของกลุ่มคนที่เป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดวาทกรรมในสังคม ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ เมื่อตำแหน่งแห่งที่ของผู้หญิงอยู่ถูกกำหนดโดยวาทกรรมดังกล่าวแล้วส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายหญิงขึ้นในสังคม หรือเกิดความได้เปรียบเสียเปรียบขึ้นในสังคมระหว่าง เพศที่เป็นเพศที่กำหนดวาทกรรมกับเพศที่เป็นเพศที่ถูกวาทกรรมกำหนด กล่าวคือหากมีการกำหนดพื้นที่ทางสังคมที่เหลื่อมล้ำกันก็จะส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในด้านต่าง ๆ ได้ และหากการกำหนดพื้นที่ทางสังคม หรือกำหนดวาทกรรมดังกล่าวเป็นการใช้อำนาจจากอำนาจของเพศใดเพศหนึ่งแล้วนั้น แน่แน่นอนว่าการกำหนด / การสร้างวาทกรรมดังกล่าวจะต้องเกิดความไม่เท่าเทียมกันอย่างแน่นอน ซึ่งหน่วยย่อย หรือส่วนที่แสดงออกส่วนหนึ่งของวาทกรรมนั้นแสดงออกมาในรูปแบบของ วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยมต่าง ๆ เหล่านี้เป็นพื้นที่ที่

ผลการวิจัย

1. ค่านิยมเพศหญิงและครอบครัวในสังคมญี่ปุ่น

1.1 ค่านิยมเกี่ยวกับเพศหญิงในสังคมญี่ปุ่น

ความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ขนบประเพณี วัฒนธรรมตลอดจนสังคมและรูปแบบการดำเนินชีวิตของชาวญี่ปุ่นถือว่าเป็นพื้นฐานของรูปแบบและลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์ที่สร้างโดยสังคม (ดวงรัตน์ กม โลบล, 2535) การศึกษาค่านิยมและวัฒนธรรมในละครญี่ปุ่นจึงต้องทำความเข้าใจถึงสิ่งที่กล่าวมาเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมเฉพาะเป็นของตนเอง แม้ว่าจะมีการรับเอาอิทธิพลจากชาติตะวันตกมามาก แต่ญี่ปุ่นก็ยังยึดมั่นในวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนพร้อมกับนำวัฒนธรรมใหม่เข้ามาผสมผสานจนกลายเป็นค่านิยมเฉพาะของญี่ปุ่น (สุริชัย หวันแก้ว, 2530)

ผู้หญิงญี่ปุ่นเติบโตมากับการปลูกฝังให้อยู่ในกรอบของทศนคติและความคิดของการมีชีวิตเพื่อการแต่งงาน และถูกกีดกันการทำงานนอกบ้านอย่างมาก แม้ว่าจะมีการศึกษาสูงเพียงใดก็ยังไม่ได้รับความสำคัญทางสังคมมากกว่าผู้ชาย อีกทั้งจะถูกกีดกันให้ทำงานในระดับที่ต่ำกว่าความสามารถของตน ไม่มีใครมีโอกาสนในการเลื่อนสถานะทางอาชีพการทำงาน ผู้หญิงญี่ปุ่นจึงมีความภาคภูมิใจอย่างสูงในการทำงานรับผิดชอบหน้าที่ภรรยาและแม่ (ขงยุทธ บุญศิริ, 2536)

หน้าที่สำคัญของผู้หญิงญี่ปุ่นก่อนแต่งงานจะต้องเรียนรู้และเตรียมพร้อมเรื่องการดูแลลูกและการดูแลบ้านเรือนมาจากมารดาหรือเข้าเรียนพิเศษเตรียมความพร้อม เช่น การทำอาหาร การเย็บปักถักร้อย การจัดดอกไม้ การชงชา เพื่อเพิ่มคุณค่าของตนเองในโอกาสคู่ตัว อีกทั้งคุณสมบัติการศึกษาก็เป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มคุณค่าของว่าที่เจ้าสาวด้วยเนื่องจากคุณสมบัติการศึกษาจะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของสามีให้ดูดีและเป็นประโยชน์ต่อบทบาทคุณแม่ที่จะเลี้ยงดูให้คำแนะนำแนวทางแก่บุตร ดังนั้นสตรีชาวญี่ปุ่นจึงนิยมมีการศึกษาในระดับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยที่ไม่เน้นสาขาเพื่อการอาชีพมากนัก โดยส่วนใหญ่สตรีญี่ปุ่นที่เลือกเรียนในวิชาชีพที่หนักมักจะประสบปัญหาเกี่ยวกับการหาผู้ครองเช่น หมอ นักข่าว วิศวกร เป็นต้น

ดังนั้นผู้หญิงญี่ปุ่นจึงมักใช้ชีวิตในช่วงเรียนมัธยม ถึงระดับอุดมศึกษาเพื่อการตัดดวงความ สนุกสนาน การหาประสบการณ์ การพบผู้คน การเลือกคู่รักของตนเอง และเตรียมความพร้อมเพื่อ การได้แต่งงาน โดยที่ระบบการศึกษาภาคบังคับของประเทศญี่ปุ่นจะสิ้นสุดเมื่อระดับชั้นมัธยมต้น เท่านั้นปัจจุบันผู้หญิงญี่ปุ่นแม้ว่าจะมีบทบาททางสังคมมากขึ้น แต่ก็ยังใช้ชีวิตอยู่ในแนวทางที่ ต้องการมีจุดหมายของชีวิตด้วยการแต่งงานแต่ในขณะเดียวกันก็ต้องการอิสระที่เท่าเทียมผู้ชาย ผู้หญิงญี่ปุ่นจึงแต่งงานช้าลง อายุเกณฑ์แต่งงานอยู่ในราว 27 ปี วางแผนใช้ชีวิตคู่แยกจากครอบครัว ของทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงโดยนิยมอาศัยในคอนโดมิเนียมและต้องการมีบุตรจำนวนน้อย (กิตติ ประเสริฐสุข, 2536)

1.2 ค่านิยมด้านครอบครัวญี่ปุ่น

คนญี่ปุ่นแต่เดิมนั้นมีครอบครัวที่ประกอบด้วยสมาชิกรุ่นปู่ย่าตายาย พ่อแม่ และลูก อาศัย อยู่ร่วมกัน โดยพ่อเป็นหลัก ทำงานเลี้ยงดูครอบครัวในฐานะหัวหน้าครอบครัว ส่วนแม่นั้นอยู่บ้าน ทำหน้าที่ดูแลปรนนิบัติคนในครอบครัวทุกอย่าง โดยสังคมยกย่องฐานะของผู้ชายสูงกว่าผู้หญิงที่มี สถานภาพเป็นเพียงผู้อยู่ในบ้าน แต่ในปัจจุบันนี้ฐานะผู้หญิงเริ่มดีขึ้น โดยเฉพาะมีอำนาจสิทธิขาด มากในเรื่องการดูแลการศึกษาของลูก (ยูพา คลังสุวรรณ, 2542)

“อิเอะ” (ie) แนวคิดเกี่ยวกับระบบครอบครัวของญี่ปุ่น ครอบครัว คือ การอาศัยอยู่ด้วยกัน อย่างมีส่วนร่วมและมีการช่วยเหลือกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ความต่อเนื่องของครอบครัวมี ความสำคัญมาก ต้องหาผู้มาดูแลครอบครัวนี้ให้คงอยู่ต่อไปเรื่อยๆ ผู้ดูแลครอบครัวก็จะเป็นหัวหน้า ครอบครั้ว หัวหน้าครอบครัวจะมีงานต้องทำมากและมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบครอบครัวและ สมาชิกทุกคนในครอบครัว มีอำนาจมากในการสั่งการเกี่ยวกับการกระทำต่างๆ สมาชิกของ ครอบครั้วที่ยังมีชีวิตอยู่จะประกอบด้วยหัวหน้าครอบครัว ภรรยา พี่น้องที่ร่วมสายโลหิตและที่ไม่ ร่วมสายโลหิตเดียวกันเลย ลูกหลาน เครือญาติใกล้ชิด เครือญาติห่างๆ และคนที่ไม่ใช่ญาติ เช่น คนงานที่อาศัยอยู่ในบ้านเป็นต้น สมาชิกกลุ่มนี้จะมี “ความเป็นสมาชิกภาพ” (ยูพา คลังสุวรรณ, 2542)

ค่านิยมเกี่ยวกับความเป็นแม่ผู้หญิงผู้มีส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการทำหน้าที่แม่บ้านโดยการดูแลทำงานบ้านให้เรียบร้อยและเอาใจใส่สามีของตน รวมทั้งเลี้ยงบุตรและดูแลให้ดี สามีจะได้ไม่ต้องเป็นห่วง ดังนั้นสามีจะต้องไม่จ้างงานในบ้านเลย ภรรยาชาวญี่ปุ่นมักจะพอใจและภูมิใจกับงานแม่บ้านของตน ส่วนใหญ่จะยึดถือว่าการเลี้ยงดูลูกด้วยตนเองนั้นเป็นสิ่งที่ดีที่สุดและเป็นสิ่งที่จำเป็นและเชื่อกันว่า เด็กที่มีปัญหาทางสังคมก็เป็นเพราะไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากแม่ จึงทำให้เด็กเป็นคนที่ขาดความรักและความอบอุ่นจากแม่ จนทำให้ต้องประสบ挫折ระดับสังคมด้วยการใช้ความรุนแรงต่างๆ(ยูฟา คลังสุวรรณ, 2542)

ครอบครัวญี่ปุ่นยุคใหม่ ผู้ที่เป็นศูนย์กลางและมีบทบาทสำคัญคือแม่ไม่ใช่พ่อ แม่ในความเป็นจริงพ่อคือผู้หารายได้มาเลี้ยงครอบครัว แต่พ่อก็ไม่มีบทบาทสำคัญแต่อย่างใดในการดูแลครอบครัว เรื่องการเงินในครอบครัวจะอยู่ในมือของแม่เกือบทั้งหมดพ่อมักจะอยู่นอกบ้านตลอดเวลาที่ลูกตื่น ลูกๆมักใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่นอกบ้านและแม่เท่านั้นเป็นผู้คอยควบคุมดูแลเกี่ยวกับการศึกษาของลูกอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะในสังคมญี่ปุ่นที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงในด้านการศึกษาดังนั้นแม่โดยทั่วไปจึงเกี่ยวข้องเชิงในด้านการศึกษาของลูกตั้งแต่สมัยเด็กๆ โดยเฉพาะลูกชายมักจะมีคามผูกพันและขึ้นอยู่กับแม่อย่างมาก อย่างไรก็ตามการที่แม่คอยดูแลช่วยเหลือลูกอย่างใกล้ชิดตลอดเวลาในอีกแง่หนึ่งกลับเป็นการทำให้เด็กอ่อนแอลงในด้านจิตใจ เพราะไม่เคยตัดสินใจอะไรที่สำคัญเลย ทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นไม่กล้าตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเองไม่ได้ ต้องปรึกษาแม่ก่อนเสมอ จึงเป็นปัญหาของลักษณะการเลี้ยงดูลูกแบบปกป้องมากเกินไปแต่แม้ว่าภรรยาหรือแม่จะเป็นคนสำคัญของครอบครัวก็จริงแต่ในวงสังคมที่กว้างออกไปแล้วผู้หญิงญี่ปุ่นก็ยังมีสถานภาพที่ด้อยต่ำอยู่เป็นอันมากอยู่นั่นเอง

ค่านิยมในเรื่องของการเลี้ยงดูเด็กของผู้หญิง แม่ลูกจะมีความใกล้ชิดกัน ตั้งแต่เกิดจนโตจะไม่ค่อยห่างกันเลย ด้วยความที่เมื่อตั้งท้องใกล้คลอดก็จะออกจากงานเป็นแม่บ้านแบบญี่ปุ่น เมื่อคลอดลูกแล้วก็จะเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดแล้วก็จะนอนกับลูกจนโต บางทีก็ถึง 10 ขวบ แม่สมัยใหม่ไม่กล้าว่าลูกของตนเองเลย งานในบ้านส่วนใหญ่ถือว่าเป็นหน้าที่แม่แทบทั้งหมด แม่บังคับให้ลูกเรียนหนังสือ เมื่อกลับบ้านก็ต้องทำการบ้านโดยแทบจะไม่ให้ลูกแะงานบ้านเลย ตอนเด็กแม่ญี่ปุ่นไม่ค่อยดุลูก เหตุผลที่ว่า ช่วงเวลาที่เด็กเป็นช่วงเวลาที่น่าจะมีความสุขที่สุดของเด็ก

เพราะเมื่อโตขึ้นชนิดหนึ่งสังคมญี่ปุ่นจะมีความกดดันมาก ทั้งการเรียนและการเข้าสังคม เป็นต้น ดังนั้นจึงปล่อยให้ไม่อยากเข้มงวด แต่มาถึงจุดหนึ่งที่พ่อแม่พูดอะไรก็ไม่เชื่อแล้วและเอาแต่ใจตัวเองมากขึ้นทุกที การที่เด็กญี่ปุ่นเถียงพ่อกับแม่จะเป็นเรื่องปกติแต่อยู่โรงเรียนไม่กล้าเถียงเพื่อน

ค่านิยมความเป็นพ่อ สำหรับชนชาติญี่ปุ่นแล้ว “พ่อ” คือผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในครอบครัว และมีอำนาจที่จะให้บุตรเป็นอย่างไรก็ได้ จนถึงกับมีคำพังเพยของญี่ปุ่นที่กล่าวถึงสิ่งที่น่าสะพรึงกลัวว่ามี 4 อย่าง คือ อสูรนิบาด แผ่นดินไหว เพลิงไหม้ และบิดา ในบ้านที่ยังยึดถือประเพณีโบราณอยู่นั้น จะต้องให้พ่อเป็นผู้เริ่มลงมือรับประทานอาหารก่อน ระยะเวลาอาบน้ำพ่อก็ต้องได้อาบก่อนตามด้วยลูกชายคนโตและลูกคนอื่นๆ(ถ้ามี) แล้วแม่จึงจะเป็นผู้อาบท้ายสุดและหากลูกจะแต่งงานต้องให้พ่ออนุญาต กล่าวก็คือ จะตัดสินใจอะไรที่สำคัญก็ต้องขอความเห็นหรือรอคำอนุญาตจากพ่อก่อนจึงจะทำได้ (ยุพา คลังสุวรรณ, 2542)

ผลการวิจัย

2. อัตลักษณ์ของความเป็นผู้หญิง

เพศภาวะ (Gender) ประกอบไปด้วย ความคิด ความเชื่อ และความคาดหวังต่อพฤติกรรม บทบาท หน้าที่ให้ตรงตามความเป็นเพศที่สังคมกำหนดไว้ ซึ่งเมื่อปฏิบัติต่อๆ กันมา บางครั้งเราอาจหลงลืมและเข้าใจผิดว่าเป็นธรรมชาติได้เช่นผู้ชายต้องเป็นผู้นำทั้งนี้เพศภาวะโดยตัวของมันเองจึงเปลี่ยนแปลงได้เมื่อความคิดความเชื่อในเรื่องเพศของคนในสังคมมีมุมมองที่เปลี่ยนไป (จิตติยา ชาญอุไร, 2548)

2.1 แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศ

อัตลักษณ์ (Identity) คือ สิ่งที่ทำให้เรารับรู้ตนเองว่าคือใคร และจะดำเนินความสัมพันธ์กับคนอื่นตลอดจนโลกที่อยู่แวดล้อมตัวเราอยู่อย่างไรเป็นสิ่งที่กำหนดทางให้เราเดินบ่งบอกว่าใครเป็นพวกเดียวกับเราใครแตกต่างกับเราส่วนใหญ่อัตลักษณ์จะถูกกำหนดโดยความแตกต่างซึ่งมองเห็นได้ในลักษณะการแยกจากกันโดยมากแล้วอัตลักษณ์จะถูกสร้างขึ้นในลักษณะของสิ่งที่ตรงข้ามกัน เช่น ความปกติ-ความเบี่ยงเบนจากปกติ ผู้ชาย-ผู้หญิง เป็นต้น สรุปคืออัตลักษณ์เป็นการตระหนักรู้ในตนเองว่า “ฉันคือใคร” (Who I am) และแสดงออกต่อบุคคลอื่นหรือสังคมอย่างไรไปในแนวทางใดใช้สิ่งใดเป็นเครื่องหมายการแสดงออกและถูกผู้อื่นมองอย่างไรเป็นทั้งการยอมรับความเหมือนและความแตกต่างของตนเองและผู้อื่น รู้ว่าเราเหมือนหรือต่างจากผู้อื่นอย่างไร (วิภารัตน์ พันธุ์ฤทธิ์ดำ, 2544)

การแสดงออก หรือ พฤติกรรมของบุคคล แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมภายใน และ พฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมภายในเป็นส่วนที่เกี่ยวกับค่านิยมความเชื่อ และความรู้สึก ซึ่งเป็นแรงขับให้เกิดพฤติกรรมภายนอก ที่ปรากฏให้เห็นได้

อัตลักษณ์ของแต่ละบุคคลจะเกิดจากการเรียนรู้และพัฒนาขัดเกลาไปเรื่อยๆ จากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่จนเกิดภาวะสมบูรณ์ เมื่อยังไม่เกิดภาวะสมบูรณ์ อัตลักษณ์ก็ยังไม่เกิด อยากรู้ก็ตามอัตลักษณ์ของบุคคลไม่หยุดนิ่ง ไม่ใช่สิ่งที่ตายตัว มีการเปลี่ยนแปลงไปเสมอตามบริบทของสังคม

หรือ บรรทัดฐานของสังคมหรือค่านิยมของกลุ่มที่บุคคลไหลเข้าไปอยู่ บุคคลจึงรู้ว่าควรปฏิบัติตน เช่นไร อะไรควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ (อภิญา เพ็องฟูสกุล, 2546)

อัตลักษณ์ เชื่อมต่อระหว่างปัจเจกและสังคม เนื่องจากปัจเจกและสังคมมีความสัมพันธ์กัน ตลอดเวลาไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ทั้งยังเป็นเรื่องของการสร้างภาพตัวแทนบางอย่างให้คนอื่นเห็นว่า ตนเป็นเช่นนั้นเช่นนี้หรือสื่อเองก็มีบทบาทในการสร้างภาพตัวแทนของตัวเองคนพวกเขา การ แสดงออกของสิ่งต่างๆที่สัมพันธ์กันในสังคมจึงมีการกระทำผ่านระบบสัญลักษณ์ในหลายรูปแบบ ในอีกด้านหนึ่งอัตลักษณ์ก็เกี่ยวข้องกับมิติ “ภายใน” ของความเป็นตัวเราอย่างมาก หมายถึง ความรู้สึกถึงความเป็นตัวของตัวเอง เช่น ความเป็นหญิง ความเป็นชาย แต่ทั้งนี้ อัตลักษณ์ซึ่ง ประกอบไปด้วยลักษณะของปัจเจกในปัจจุบันนั้นเป็นผลชดุมมาจากวาทกรรมต่างๆในสังคม บทบาทความเป็นตัวเราที่วาทกรรมหยิบยื่นให้ จึงเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ วาทกรรมได้ หยิบยื่นภาพตัวแทน (Representative) ของลักษณะบางประการให้แก่คนในสังคม เช่น การแบ่ง ความเป็นแม่ ความเป็นพ่อ เป็นชาย เป็นหญิง เป็นต้น

อัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด แม้แต่อัตลักษณ์ทางเพศ หรือ อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ หากแต่เกิดจากการรับรู้ เช่น “อัตลักษณ์ความเป็นไทย” คือ การรับรู้ว่าเป็นคนไทย การ แสดงออกถึงความเป็นไทยมีหลายลักษณะ ได้แก่ การพูด-อ่าน-เขียนภาษาไทย การทักทายด้วยการ ไหว้ การประนีประนอม การนับถือผู้อาวุโส ซึ่งเหล่านี้เกิดจากการรับรู้ของคนไทยที่เติบโตใน สังคมไทย คนไทยที่เติบโตในสังคมต่างชาติก็จะมีคุณลักษณะการแสดงออกต่างไป แม้ว่าจะถือ สัญชาติไทยก็ตาม การเกิด อัตลักษณ์ของบุคคลเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ ทั้งปัจจัยทางด้านระบบ เศรษฐกิจ และ โครงสร้างสังคม ปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของครอบครัว ปัจจัยอิทธิพลการใช้ชีวิตวัยเด็ก ในโรงเรียนและกลุ่มเพื่อน ปัจจัยอิทธิพลจากสื่อต่างๆ (จิณณ์ภัส แสงมา, 2545)

Identity (อัตลักษณ์) ลักษณะเฉพาะของบุคคลซึ่งแสดงออกต่อผู้อื่น อัตลักษณ์จึงเป็นกลไก ที่กำหนดความเป็นเราและเขา ซึ่งแบ่งแยกโดยอาศัยเรื่องของความแตกต่าง จึงเสมือนเป็นคู่สัมพันธ์ที่ ทำงานร่วมกันเสมอ เช่น อัตลักษณ์ของผู้หญิง อัตลักษณ์ของผู้ชาย ซึ่งมีนัยของความแตกต่างทาง เพศสรีระ เพศสภาพ และเพศวิถี ตามแนวคิดสตรีนิยม และคัลหลังสมัยใหม่ อัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่ ติดตัวมาแต่กำเนิด ไม่ใช่สิ่งที่ผูกติดกับเพศสรีระและร่างกาย และในขณะที่เดียวกันก็ไม่ใช่ว่าสิ่งที่

ได้รับสืบทอดมาจากบรรพบุรุษได้ อัตลักษณ์คือสิ่งที่ถูกประกอบสร้างจากกลไกต่างๆล้อมรอบบุคคลนั้นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลไกทางวัฒนธรรมและสังคม อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่มีความเคลื่อนไหวพร้อมจะปรับเปลี่ยนไปตามบริบททางสังคม วัฒนธรรมและกาลเวลาเสมอ ข้อสรุปดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า องค์ประกอบเชิงสังคมนั้นมีส่วนอย่างสำคัญในการกำหนดอัตลักษณ์ของปัจเจกบุคคล เช่นอัตลักษณ์ของความเป็นผู้หญิง ถูกกำหนดขึ้นจากค่านิยม ความเชื่อ กฎเกณฑ์ หรือที่เรียกรวมว่า วาทกรรมในสังคม เมื่อผู้หญิงรับรู้หรือบ่มเพาะให้รับเอาอัตลักษณ์ดังกล่าวเข้ามาไว้เป็นของตน ก็จะทำให้อัตลักษณ์ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรม ได้ผ่านไปสู่ปฏิบัติการต่างๆทางสังคม ซึ่งมีลักษณะที่เป็นรูปธรรมและมองเห็นได้ เช่น มารยาทและการวางตัวของผู้หญิงต่อเพศตรงข้าม เพื่อแสดงออกถึงอัตลักษณ์แบบผู้หญิง อัตลักษณ์เป็นเรื่องของการแสดงออก ด้วยเหตุนี้ บุคคลแต่ละคนจึงย่อมมีอัตลักษณ์ที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับบริบทนั้นๆว่า เขาจะแสดงอัตลักษณ์แบบใดให้ปรากฏ (วิลาลินี พิพิชกุล และกิตติ กัญภัย, 2546)

2.2 ทฤษฎีสตรีนิยม

เพศภาวะ (Gender) นับเป็น “วัฒนธรรม” ที่มองเห็นได้ง่าย “เพศภาวะ” (Gender) นั้นเป็นลักษณะทางเพศที่เกิดจากการประกอบสร้างของสังคมและวัฒนธรรม (Socially & Culturally Construct) ดังนั้น จึงแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม แต่ละยุคสมัย ในวัฒนธรรมหนึ่ง ผู้หญิงอาจถูกกำหนดให้มีอุปนิสัยอ่อนแอ เจ้าอารมณ์ รักเด็ก ฯลฯ แต่ในอีกวัฒนธรรมหนึ่ง ผู้หญิงอาจถูกกำหนดให้แข็งแรง กล้าหาญ ชอบทำสงคราม เช่น ผู้หญิงในเผ่าอะเมซอน (พัชรา รุ่งสุข, 2544)

เพศภาวะไม่ใช่ลักษณะที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หากเกิดจากการประกอบสร้างของสังคมและวัฒนธรรมที่ดำเนินงานผ่านการทำงานของสถาบันและกลไกต่างๆของสังคม เริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัว โรงเรียน ที่ทำงาน ศาสนา และสำหรับสังคมยุคใหม่ก็ย่อมรวมเอาสถาบันสื่อมวลชนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่ง จากต้นกำเนิดที่เกิดจากการประกอบสร้างของสังคม วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับเพศภาวะจึงเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ และจะเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาด้วยการกระทำของสถาบันทางสังคมวัฒนธรรมนั่นเอง (จิณณ์นภัส แสงมา, 2545)

ทฤษฎีสตรีนิยม (feminism) ถือกำเนิดขึ้นในประเทศตะวันตกช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 เพื่อต่อสู้คัดค้านความไม่เสมอภาคระหว่างผู้หญิงและผู้ชายคัดค้านค่านิยมของสังคมที่ให้ค่าความเป็นมนุษย์แก่เพศชายเพราะเป็นเพศที่มีสติปัญญาฉลาดและเป็นประโยชน์ต่อสังคมเพื่อลดอคติทางเพศ และ ปลดปล่อยผู้หญิงให้มีความอิสระมากขึ้น ในหนังสือเรื่อง “เพศที่สอง” (The second sex) ของ Simone de Beauvoir นักเขียนสตรีนิยมได้สะท้อนความคิดความเชื่อที่ว่าสถานภาพความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายหญิงในสังคม เป็นผลสืบเนื่องมาจากระบบสังคมวัฒนธรรมไม่ใช่จากธรรมชาติ ความเสมอภาคทางเพศจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบบ โครงสร้างทางสังคมอย่างจริงจัง (อมรสิริ สันห์สุรติกุล,2534)

ดังนั้น แนวคิดสตรีนิยมจึงเกิดขึ้นจากความไม่เสมอภาคระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และได้ถูกแบ่งแยกเป็นเพศชายกับเพศหญิง โดยมนุษย์เพศชายถือว่าเป็นผู้ที่มีสิทธิ์ที่แข็งแกร่งกว่าและสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการแบ่งแยก แนวคิดสตรีนิยมจึงหมายถึงความเชื่อในเรื่องของสิทธิและความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง รวมทั้งความเชื่อว่าผู้หญิงมีอิสระในการตัดสินใจ เป็นตัวของตัวเองและไม่ตกอยู่ในสถานะที่ด้อยกว่าผู้ชาย ดังนั้นสตรีนิยมจึงเป็นเรื่องของความพยายามที่จะทำให้เกิดความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง ไม่ใช่ความพยายามที่จะทำให้บทบาทหรือความดีเด่นของเพศชายลดลง แต่เป็นความพยายามที่จะส่งเสริมทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีระหว่างชายและหญิง เพื่อให้เห็นคุณค่าในความเป็นมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชายต่างก็มีภาระหน้าที่ที่สำคัญเท่าเทียมกันต่อครอบครัวและสังคม เพราะผู้หญิง ไม่ได้มีค่าน้อยกว่าผู้ชาย

3. เปรียบเทียบเนื้อเรื่องโจโจ้ซังกับเนื้อเรื่องสาวเครือฟ้า

3.1 เนื้อเรื่องโจโจ้ซัง

มาดามบัตเตอร์ฟลาย (madame Butterfly) ผลงานของ เกียโคโม ปุชชีนี (Giacomo Puccini) คีตกวีชาวอิตาลีซึ่งเขาเองได้เค้าโครงเรื่องมาจากนวนิยายของจอห์น ลูเธอร์ ลอง (John Luther Long)

มาดามบัตเตอร์ฟลาย (madame Butterfly) มีเรื่องย่อว่า สาวน้อยนาม “โจโจ้ซัง” เป็นบุตรของชามูไรข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งทำฮาราจิริเพื่อรักษาเกียรติยศ ขณะที่โจโจ้ซังอายุได้ 10 ขวบ เมื่อสิ้นปีดาฐานะจึงยากจนลง เธอถูกส่งไปอยู่สำนักเกอิชาในเวลาต่อมา กระทั่งอายุได้ 15 ปี เธออยู่สำนักเกอิชา ณ ท่าเรือนางาซากิ ความมั่งคั่งของโจโจ้ซังร่ำลือไปไกล เป็นที่หมายปองของชายหนุ่มแม้กระทั่งเจ้าชาย “ยามาโตรี” มหาเศรษฐีซึ่งมาหลงรัก ความมั่งคั่งและความอ่อนโยนของเธอที่ทำให้เธอได้สมญานามว่า “ผีเสื้อ” แห่งนางาซากิ ครั้งนั้น พิงเคอร์ตัน นายเรืออเมริกันได้เดินทางมากับเรือรบถึงท่านางาซากิ เขาได้พบกับโจโจ้ซัง โดยการชักนำของนายหน้าจัดหาคู่ที่ชื่อ “โกโร่” พิงเคอร์ตันกับโจโจ้ซังเกิดมีใจรักใคร่กัน ตกหลุมรักกัน แต่ “ชาร์ปเลส” กงสุลอเมริกันไม่เห็นด้วยเกรงว่าจะเกิดปัญหาภายหลัง เพราะโจโจ้ซังเป็นคนซื่อสัตย์ ยึดมั่นการสมรสเป็นข้อผูกพันตลอดชีวิตแต่พิงเคอร์ตันเจ้าชู้เจ้าสำราญหาความแน่นอนไม่ค่อยได้ แต่พิงเคอร์ตันก็แต่งงานกับโจโจ้ซังจนได้ โดยไม่ฟังคำคัดค้านของชาร์ปเลสในวันแต่งงาน โจโจ้ซังประกาศศรัทธาและความเชื่อในบรรพบุรุษสร้างความไม่พอใจให้กับ “บอนซ์” นักบวชผู้เป็นลุงถึงกับคำทอพร้อมประกาศตัดสัมพันธ์ภาพกับเธอตั้งแต่นั้น พิงเคอร์ตันอยู่กินกับโจโจ้ซังจนโจโจ้ซังตั้งครรภ์ พิงเคอร์ตันต้องเดินทางกลับอเมริกา ก่อนกลับเข้าไปให้สัญญาว่าจะกลับมา เมื่อนก “รอบิน” ทำรังได้ 3 ครั้ง คือ 3 ปีนั้นเอง แต่แล้วเมื่อครบ 3 ปี เขายังไม่กลับ มีหน้าซำยังแต่งงานใหม่กับหญิงอเมริกัน ชื่อ “เคท” ฝ่ายโจโจ้ซังกับบุตรน้อยก็ได้แต่รอคอยโดยมี “ชูซุกิ” สาวใช้คอยปลอบประโลมให้กำลังใจ เรือรบกลับมานางาซากิอีกครั้ง พิงเคอร์ตันและเคทมาพร้อมเรือลำนั้น การกลับมาครั้งนี้เขาไม่กล้าสู้หน้าโจโจ้ซัง เขาได้ใช้ชาร์ปเลสไปบอกโจโจ้ซังว่าตนแต่งงานใหม่แล้วและขอลูกน้อยไปเลี้ยงดู เมื่อโจโจ้ซังรู้ความจริง เธอเศร้าโศกเสียใจเป็นที่สุดและแล้วเธอก็หยิบมีดที่บิดาเคยซำทำฮาราจิริออกมา

อ่านถ้อยคำที่จารึกบนใบมีดว่า “ควรตายด้วยเกียรติ ดีกว่าอยู่โดยไร้เกียรติ” ก่อนจะจ่อมีดแทงคอ ตายปิดฉากโศกนาฏกรรมรักอันแสนเศร้า

3.2 เนื้อเรื่องสาวเครือฟ้า

เรื่องสาวเครือฟ้าเป็นพระราชนิพนธ์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ทรงพระนิพนธ์เขียนบทสำหรับละครร้องให้คณะละครปริดาลัยของพระองค์ เรื่องนี้มีต้นเรื่องมาจากเรื่องมาดามบัตเตอไฟลีย์ (madame Butterfly) ผู้ทรงนิพนธ์ไม่ได้นำเรื่องมาจากบทละครของ Puccini โดยตรง แต่ทรงระบุไว้ตอนต้นของบทละครว่า “เลียนเรื่องคอมมิโกอบรา ฝรั่งเศสที่สื่อชื่อ มาดามบัตเตอไฟลีย์ ได้จากหนังสือ ‘ไกลบ้าน’” ทรงใช้พระนามแฝงสำหรับบทละครเรื่องนี้ว่า “ประเสริฐอักษร”

สาวเครือฟ้า ที่เป็นภาพยนตร์ไทยสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๕๕ แต่ออกฉายในปีรุ่งขึ้น เป็นภาพยนตร์สี ๑๖ ม.ม. สร้างจากบทละครเรื่อง สาวเครือฟ้า พระนิพนธ์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ภาพยนตร์เรื่องสาวเครือฟ้า ฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๕ กำกับโดย มารุต นำแสดง โดย วิไลวรรณ วัฒนพานิช, ชลิต สุเสวี หนังสือนี้นี้ทำให้ รู้สึกถึงความเศร้าในจุดจบของเรื่องของ นางเอก

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงทอดพระเนตรละครอุปรากร (Opera) เรื่องนี้ ณ เมืองปารีส ประเทศฝรั่งเศส เมื่อพระองค์เสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 2 พ.ศ. 2440 และเมื่อเสด็จนิวัติพระนครแล้วทรงเล่าประทานให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ฟัง กรมพระนราธิปฯ จึงทรงดัดแปลงเป็นบทละครร้อง โดยเปลี่ยนเป็นนิยายรักระหว่างนายทหารชาวกรุงกับ สาวงามชาวเชียงใหม่ และให้ชื่อว่า “สาวเครือฟ้า”

สาวเครือฟ้า เป็นธิดาของคนเลี้ยงช้างเชียงใหม่มีความงดงามใต้อ่อนเป็นที่รักใคร่ของคนที่ได้พบเห็นครั้งนั้นนายทหารหนุ่มจากบางกอกชื่อ “ร้อยตรีพร้อม” ขึ้นมารับราชการที่นครเชียงใหม่ เมื่อได้พบกับสาวเครือฟ้าก็มีใจรักกันและได้แต่งงานอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข จนสาวเครือฟ้า ตั้งครรภ์ ต่อมาเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ไทยเข้าร่วมรบกับฝ่ายพันธมิตรมีการระดมทหารไปรบที่ ยุโรป ร้อยตรีพร้อมได้อาสาไปร่วมรบ โดยให้สัญญากับเครือฟ้าว่าจะกลับมาในเวลาไม่นาน ร้อยตรีพร้อมไปร่วมรบอย่างกล้าหาญ เมื่อกลับเมืองไทยก็ได้รับพระราชทานเลื่อนยศเป็น

“พันตรีหลวงณรงค์ศักดิ์สงคราม” แต่เนื่องจากในระหว่างสนามรบ เข้าได้รับบาดเจ็บจากเหตุ เครื่องบินตก สมองถูกกระทบกระเทือน ความทรงจำเลอะเลือน แต่ก็ได้รับการดูแลเป็นอย่างดีจาก พยาบาลสาวที่ชื่อ “จำปา” ความใกล้ชิดทำให้นายทหารหนุ่มกับพยาบาลสาวรักใคร่ชอบพอกันจน ได้แต่งงานด้วยความเห็นชอบของผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่าย ส่วนเรือฟ้ากำเนิดบุตรชื่อ “เครื่องรงค์” เธอ ตั้งใจจ่อรอเวลาที่ร้อยตรีพร้อมจะกลับมาเชียงใหม่ ภรรยาจะได้เห็นหน้าสามี ลูกจะได้เห็นหน้า พ่อและกาลเวลานั้นก็มาถึง ร้อยตรีพร้อมหรือคุณหลวงพร้อม ได้รับบัญชาให้นำเครื่องบินมาบิน แสดงที่เชียงใหม่ เครื่องฟ้าดีใจเป็นที่สุดเธออุ้มลูกน้อยไปพบคุณหลวง แต่อนิจจังคุณหลวงพร้อมจำ เธอไม่ได้ และยังถูกจำปาขัดขวาง ขับไล่ คูหมีนดูแคลนต่าง ๆ นานาความน้อยเนื้อต่ำใจ ความโศก สลดเสียใจสร้างความสะเทือนใจที่แสนจะหนักหน่วงเกินกว่าที่สาวเครื่องฟ้าจะรับได้เธอตัดสินใจ หลีกทางรักป่าคอดตายในเวลาต่อมา

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (2536: 439-440) ทรงพระราชวิจารณ์ว่า เรื่องราวน่าสงสารมาก ใช้บทดีเหลือเกิน เสียดีทั้งผู้หญิงผู้ชาย มันโคมอยู่คนเดียวที่เขาไม่ได้ เจริญใช้ร้องทั้งสิ้น การที่จะร้องกระซิบกระซาบมันก็ไม่ได้ ต้องร้องกระซิบดังๆ เสียก็ก้องไป ทั้งนั้นแล แต่ต่างว่าไม่ได้ยินพิณพาทย์มีเพลงแปลกๆมากเจือเพลงญี่ปุ่นไปทั้งนั้น เพราะคืน

เนื้อเรื่องของ โจ้โจ้ซังและสาวเครื่องฟ้า มีเรื่องราวการดำเนินเรื่องราวที่คล้ายกัน และมีจุดจบ ของเรื่องเหมือนกันคือการจบชีวิตของตัวนางเอก ความรักของ โจ้โจ้ซังและสาวเครื่องฟ้าอาจจบลง ที่ความตายแต่คำพูดที่ว่า “ตายเสียดีกว่าจะอยู่อย่างไรก็ยรติ” ของเธอกลับเป็นวลีอมตะที่เป็นจุดจบ ของโศกนาฏกรรมรักทั้งสองเรื่องนี้

ภาพที่ 1 : ละครเวทีเรื่องมาตามบัตเตอร์ฟลาย

ที่มา : <http://www.wikalenda.com/>

5. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง โจโจ้ซังและสาวเครือฟ้าตัวละครหลัก โจโจ้ซังหญิงสาวผู้มั่งคั่งในรักซึ่งผิดหวังอย่างรุนแรงในชีวิตเมื่อชายหนุ่มที่เธอรักและมีลูกด้วยกันกลับพาภรรยาตัวจริงมาพบทางเดียวที่คงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีของเธอก็คือการฮาราคีร์ตัวเองโดยทิ้งลูกตัวน้อยให้เผชิญชะตากรรมอยู่คนเดียวซึ่งโดยลักษณะของผู้หญิงในเอเชียส่วนใหญ่สะท้อนออกมาทางวัฒนธรรมในเอเชียสะท้อนถึงความคิดของผู้หญิงในเอเชียศักดิ์ศรีที่ถูกสอนด้วยคำพูดกรอบความคิดทางวัฒนธรรมของผู้หญิงญี่ปุ่นที่จงรักภักดีต่อสามี

สาเหตุที่โจโจ้ซังฆ่าตัวตายเป็นเพราะ โจโจ้ซังรู้สึกว่าคุณหมื่นเกียรติหมื่นศักดิ์ศรีจึงขอฮาราคีร์ตัวเองตายดีกว่าอยู่อย่างไรเกียรติมันแสดงให้เห็นถึงค่านิยมของผู้หญิงในยุคสงครามโลกเนื่องจากเธอตกหลุมรักหนุ่มอเมริกันที่เป็นทหารอเมริกันจนได้เสียมีลูกกันวันหนึ่งชายคนนั้นกลับมาพร้อมกับภรรยาแล้วมาพรากลูกไปจากเธอทำให้เกียรติยศแห่งสตรีชาวญี่ปุ่นของเธอถูกทำลายไปจนหมด

อีกด้านหนึ่ง โจโจ้ซังฆ่าตัวตายไม่ใช่เพราะรักสามีหรือผิดหวังในความรักอย่างเดียวเพราะมีบทราพันของโจโจ้ซังที่มีต่อลูกบอกว่าที่แม่ตายนั้นเพื่อเจ้าแม่คือแบตเตอรี่ฟลายที่อกสลายไปแล้วยอมตายเพื่อไปสู่ถิ่นที่ควรเมื่อลูกโตขึ้นจะไม่กล่าวหาว่าแม่ถูกทอดทิ้งแสดงถึงบทบาทของความเป็นแม่ของโจโจ้ซังเป็นฉากที่โจโจ้ซังใช้ผ้าผูกตาลูกส่งตุ๊กตากับธงชาติอเมริกันให้ก่อนหยิบมีดที่บิดาซึ่งเป็นชาмуไรรักเกียรติใช้ทำอัฐินิบาตกรรมออกมาอ่านคำจารึก“พึงตายไว้เกียรติคนอย่ามีชนม์เมื่อเกียรติมลาย” แล้วใช้มีดแทงคอตัวเองตาย

ส่วนในเรื่องสาวเครือฟ้าร้อยตรีพร้อมย้ายไปรับราชการที่เชียงใหม่เกิดรักใคร่ชอบพอกับเครือฟ้าหญิงช่างฟ้อนทั้งคู่แต่งงานเป็นสามีภรรยาอันมีลูกชายคนหนึ่งต่อมาร้อยตรีพร้อมย้ายกลับกรุงเทพฯ โดยไม่ได้พาเครือฟ้ากลับไปด้วยเขาแต่งงานใหม่กับผู้หญิงชื่อจำปาขณะที่เครือฟ้าเฝ้ารอสามีกระทั่งได้ข่าวว่าเขาจะเดินทางมาเชียงใหม่เธอไปคอยต้อนรับด้วยความดีใจแต่พบว่าสามีพาภรรยาใหม่มาด้วยเมื่อความรักที่ให้ไปนั้นถูกหยาบเหยียดไม่เห็นค่าเพื่อศักดิ์ศรีของหญิงสาวเครือฟ้าใช้มีดปลิดชีพตนเอง

ทั้งเรื่อง โจ โจ้ซังและสาวเครือฟ้ามีเรื่องราวการดำเนินเรื่องที่เหมือนกันได้นำมาดัดแปลง และได้สะท้อนความคิดของผู้หญิงเอเชีย กรอบความคิดที่ผ่านทางวัฒนธรรมและนำเสนอผ่านทางสื่อภาพยนตร์ สะท้อนให้เห็นถึงศักดิ์ศรีด้วยกรอบความคิดของตัวเองทั้งสองเรื่อง ที่จงรักภักดีต่อผู้ชายเพียงคนเดียว แสดงถึงผู้หญิงไม่สามารถที่จะเรียกเรื่องสิทธิ จุดจบของทั้งเรื่องตัวเองยอมตายด้วยความรักที่จบลงด้วยความตายแต่คำพูดที่ว่า "ตายเสียดีกว่าจะอยู่อย่างไรเกียรติ" ของเธอ กลับเป็นวลีอมตะที่เป็นจุดจบของโศกนาฏกรรมรักทั้งสองเรื่อง

บรรณานุกรม

สื่อสิ่งพิมพ์

- เกรียงไกร พัฒนกุล โกเมธ.แนวคิด บริบททางสังคม และบริบททางวัฒนธรรมญี่ปุ่น ที่ปรากฏใน ภาพยนตร์การ์ตูนของสตูดิโอจิบลิ.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2549.
- ฉัตรนภัส แสงมา.การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในการตอบปัญหาทางเพศของ สื่อมวลชนไทย.ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2545.
- ฉัตรวิ คุณาวิชานันท์.ค่านิยมในละครญี่ปุ่นสมัยใหม่ที่นำเสนอผ่านทางโทรทัศน์. ภาควิชา สื่อสารมวลชน สาขาการสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2552.
- ดวงรัตน์ กม โลบล.การศึกษาลักษณะของการสร้างอารมณ์โดยสังคม ในการ์ตูนญี่ปุ่นทางโทรทัศน์ ชุด "โดเรมอน" .กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2535.
- ดำรงศักดิ์ ฐานดี. สังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะ มนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง,2545.
- ธีรพร อูวรรณ โณ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุ ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2539.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. จิตวิทยาสังคมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: แผนกจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2527.
- บัณฑิต โรจน์อารยานนท์. รู้จักไทย เข้าใจญี่ปุ่น .กรุงเทพฯ : ภาษาและวัฒนธรรม, 2547.
- ปราณี จงสุจริตธรรม. กระจกส่องญี่ปุ่น.กรุงเทพฯ : โรงเรียนสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น),2544.
- ปราณี วงษ์เทศ. เพศและวัฒนธรรม.กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์ , 2544.
- พัชรา รุ่งสุข.วาทกรรมของนักวิจัยชายและหญิงเรื่องเพศกับการผลิตซ้ำของหนังสือพิมพ์. ภาควิชา วารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

- ยศ สันตสมบัติ. **มนุษย์กับวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.
- ภัสสร ลิมานนท์. **บทบาทเพศ สถานภาพสตรี กับการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2542.
- ลัดดา วงศ์สายัณห์. **มาดามบัตเตอร์ฟลาย**. กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชนจำกัด35,2535
- วิลาสินี พิพิธกุล และกิตติ กันภัย. **เพศและการสื่อสารในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.,2546.
- วิริยะ เพียรกิจจา. **นี้แหละญี่ปุ่น**. กรุงเทพฯ : ร่วมด้วยช่วยกัน, 2554.
- วิภารัตน์ พันธุ์ฤทธิ์คำ. **อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างประเทศที่มีต่ออัตลักษณ์ของวัยรุ่น**. สาขาวิชาสังคมวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- วารุณี ภูริสินสิทธิ์. **สตรีนิยม : ขบวนการและแนวคิดทางสังคมแห่งศตวรรษที่ 20**. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2545.
- สุริชัย หวันแก้ว. **สังคมญี่ปุ่น**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- วิรพงษ์ วรรณวัตร. **วาทกรรมกับการจำกัดพื้นที่ของผู้หญิง**. วิทยาลัยการเมืองการปกครอง , 2550.
- อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์. **Japanization**. กรุงเทพฯ : Openbooks ,2548.
- อภิญา เฟื่องฟูสกุล. **อัตลักษณ์**. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ,2546.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

-นางลักษณ์ ไหว้พรหม.จิตวิทยาทั่วไป.[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 22สิงหาคม 2556. เข้าถึงจาก

<http://courseware.rmutl.ac.th/courses/43/unit913.htm>

-รัตนา โตสกุล.ว่าด้วยวัฒนธรรม.[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 22สิงหาคม 2556. เข้าถึงจาก

<http://webhost.m-culture.go.th/npoc/NPOC/doc/วิถีทรรศน์50/KM2/5.ว่าด้วยวัฒนธรรม>

-รัตนา ประชาทัย.ความเสมอภาคระหว่างชายหญิง.[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 23สิงหาคม 2556.

เข้าถึงจาก <http://center.bpi.ac.th/centerold/document/mf.pdf>

-วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี.สิทธิสตรี [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 23สิงหาคม 2556. เข้าถึงจาก

<http://th.wikipedia.org/wiki/สิทธิสตรี>

-วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี.ทัศนคติ.[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 25สิงหาคม 2556. เข้าถึงจาก

<http://th.wikipedia.org/wiki/ทัศนคติ>

-วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี.มาดามบัตเตอร์ฟลาย.[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 22 มกราคม 2557. เข้าถึง

จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/มาดามบัตเตอร์ฟลาย>

-วารุณี ภูริสินสิทธิ์. [มปป]. ความเป็นเพศ (GENDER). เข้าถึงเมื่อ 25 สิงหาคม 2556. บทความ

จาก <http://www.midnightuniv.org/midnightuniv/newpage91.htm>

-สุบิน ยุระรัช.ทฤษฎีการวัดทัศนคติ.[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 25สิงหาคม 2556. เข้าถึงจาก

<http://www.repository.rmutt.ac.th/>